

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจปัจจัยการปฏิบัติตามกฎหมาย

ภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

THE EXPLORATORY FACTORS ANALYSIS ON SME'S CORPORATE
INCOME TAX COMPLIANCEจุฑารัตน์ ร้อยอำแพง¹ นิมนวล วิเศษสรรพ²Jutarut Roiumpang¹ Nimnual Visedsun²¹นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต¹Master Student in Accounting Program, Faculty of Accounting, Rangsit University, Thailand

Tel. 08-3227-1246 E-mail: miewkao@gmail.com

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณบดีประจำคณะบัญชี มหาวิทยาลัยรังสิต²Assistant Professor, Dean, Faculty of Accounting, Rangsit University, Thailand

Tel. 08-1848-3149 E-mail: nimnuan@rsu.ac.th

(Received: April 19, 2022 ; Revised: May 11, 2022 ; Accepted: June 15, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวน 396 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับ ประกอบด้วยคำถาม 50 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกฎหมายและระบบภาษีอากร ด้านการบริหารการจัดเก็บภาษี ด้านทัศนคติต่อการเสียภาษี ด้านความรู้ความเข้าใจกฎหมายภาษีอากร และด้านสภาพแวดล้อมของธุรกิจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) โดยสกัดองค์ประกอบด้วยเทคนิควิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle component analysis) และหมุนแกนด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax method) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีทั้งหมด 11 องค์ประกอบ ซึ่งมีค่าเฉพาะ (Eigenvalue) อยู่ระหว่าง 1.623-4.888 โดยปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเสียภาษีเป็นปัจจัยที่มีค่าความแปรปรวนสูงสุด จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคล

คำสำคัญ: ภาษีเงินได้นิติบุคคล ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การปฏิบัติตามกฎหมายภาษี

Abstract

The objective of this research was to study the factors of corporate income tax compliance of SMEs. The samples group included 396 accountants of SMEs. A 7-level Likert Scale questionnaire was used for data collection, consisting of 50 questions divided into 5 parts, namely Tax laws and taxation systems, taxation administration, attitudes towards taxation of SMEs, knowledge and understanding of tax law, and the business environment. The statistics used for the data analysis were exploratory factor analysis by extracting the elements by principle component analysis (PCA) and rotating the axis by varimax method. The research found that there were 11 components affecting corporate income tax compliance of SMEs, which have eigenvalues between 1.623-4.888. The results revealed that The Attitude towards taxation has the highest variance, representing the highest important factor of corporate income tax compliance.

Keywords: Corporate income tax, Small and medium business, Tax compliance

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

รายได้หลักของรัฐบาลที่นำมาใช้ในการพัฒนาประเทศมาจากรายได้ภาษีจากการจัดเก็บโดยหน่วยงานต่างๆ ซึ่งหน่วยงานที่จัดเก็บรายได้สูงสุดเรียงตามลำดับ คือ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต หน่วยงานอื่น และกรมศุลกากร (Siriniran et al., 2020) ซึ่งกรมสรรพากรมีบทบาทในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล จากผู้มีรายได้ตามที่กฎหมายกำหนด โดยธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ถือเป็นหน่วยภาษีที่มีส่วนสำคัญต่อรายได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล จากสัดส่วนของรายได้จากธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ของปี 2563 มีมูลค่า 5.38 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 34.2% ต่อ GDP รวมทั้งประเทศ (The Office of SMEs Promotion [OSMEP], 2021) แต่ยังคงพบปัญหาการจัดเก็บภาษีได้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคล เห็นได้จากรายงานผลการสำรวจข้อมูลธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในปี 2563 ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ระบุว่าจำนวนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมหรือ SMEs มีประมาณ 3 ล้านกว่าราย จำแนกเป็นประเภทนิติบุคคล เพียง 769,208 ราย แต่มีการนำส่งงบการเงินของปี 2562 จำนวน 571,183 ราย ไม่ได้ส่งงบการเงินกว่า 198,000 รายหรือ ร้อยละ 25.74 (Department of Business Development [DBD], 2021) มีความเป็นไปได้ที่ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมหรือธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอีกหลายรายที่ยังไม่ได้เข้าระบบภาษี หรือแม้จะเข้าสู่ระบบภาษีแล้วแต่อาจปฏิบัติไม่ถูกต้องตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคล จากการศึกษา พบว่าช่วงตุลาคมปี 2558 ถึงเดือนกันยายน 2561 ประเภทภาษีอากรที่ผู้เสียภาษีมีย่อหรือกับกรมสรรพากรมากที่สุด คือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล (Lairattanakul, 2018) ซึ่งอาจมีปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลไม่ถูกต้อง ส่งผลทำ

ให้รายได้ภาษีที่จัดเก็บต่ำ อันเป็นเหตุให้เกิดการขาดแคลนของเงินทุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่จำเป็น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเลือกศึกษาจากความคิดเห็นของผู้ทำบัญชีของธุรกิจดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยจำแนกเป็นปัจจัยด้านกฎหมายและระบบภาษีอากร ด้านการบริหารการจัดเก็บภาษี ด้านทัศนคติต่อการเสียภาษี ด้านความรู้ความเข้าใจกฎหมายภาษีอากร และด้านสภาพแวดล้อมของธุรกิจ

การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่หลากหลายและยังไม่มีการจัดเป็นหมวดหมู่ที่ชัดเจนจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถจำแนกออกเป็นปัจจัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านกฎหมายและระบบภาษีอากร

Sophaphong (2017) ได้ศึกษาปัจจัยและรูปแบบที่ส่งผลต่อการหลีกเลี่ยงภาษีของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการหลีกเลี่ยงภาษีมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านความเป็นธรรมของระบบภาษี อาจกล่าวได้ว่าการหลีกเลี่ยงภาษีจะลดลงหากระบบภาษีมีความเป็นธรรม Wajeerat and Sophaphong (2019) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยินยอมจ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล คือ ความรุนแรงของบทลงโทษทางภาษี รองลงมาเป็นปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจด้านภาษีอากร ปัจจัยด้านจริยธรรมของผู้มีหน้าที่เสียภาษี รวมถึงปัจจัยด้านความเป็นธรรมของระบบภาษีอากร ปัจจัยด้านการใช้จ่ายเงินภาษีของภาครัฐ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ำสุด คือ ปัจจัยด้านต้นทุนของการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร

2. ด้านการบริหารการจัดเก็บภาษี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมาย ในด้านการบริหารการจัดเก็บภาษีของภาครัฐ ในประเทศไทยโดยส่วนใหญ่เป็นการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรระดับท้องถิ่น เช่น Thoprasri and Suthiworasetjitrarn (2018) ที่พบว่าปัจจัยสำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดเก็บภาษี ได้แก่ ความสำนึกในหน้าที่ของผู้เสียภาษี

ลักษณะของกฎหมายภาษีอากร ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ผู้จัดเก็บภาษี บรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมาย และโครงสร้างด้านภาษีอากร ส่วน Rangkasiri (2019) ศึกษาองค์ประกอบหลักการจัดเก็บภาษีที่ดี ในมุมมองของผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษี พบว่าองค์ประกอบของการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีสำคัญที่สุด คือ การจัดเก็บต้องมีความเป็นธรรมอย่างชัดเจน โดยจัดเก็บตามสัดส่วนรายได้ของผู้เสียภาษี การกำหนดอัตราภาษี ฐานภาษี ระยะเวลาการชำระภาษี รวมทั้งการไม่เพิ่มภาระให้กับผู้เสียภาษี การเป็นมืออาชีพของเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี มีการสื่อสารและปรับปรุงการจัดภาษี เพื่อพัฒนาระบบข้อมูลที่ทันสมัย การมุ่งการจัดเก็บภาษีในอนาคต และ การนำภาษีที่จัดเก็บสร้างประโยชน์ต่อส่วนรวม Lissani (2014) ได้นำรายได้จากการจัดเก็บและความสนใจในการเสียภาษีอากรมาเป็นตัวแทนในการวัดถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากร ได้แก่ 1.ด้านเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากร ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ความชำนาญในงาน และจิตสำนึกในการทำหน้าที่ 2.ด้านสภาพแวดล้อมอื่น เช่น เทคโนโลยีสารสนเทศ นโยบายการจัดเก็บ วิธีการจัดเก็บ การประชาสัมพันธ์ และ 3.ด้านผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร เช่น ทักษะคิดต่อการเสียภาษี ความรู้เกี่ยวกับภาษีอากร และรายได้เฉลี่ยต่อปีของผู้มีหน้าที่เสียภาษี Longsakul (2007) ศึกษาถึงสาเหตุของการหลีกเลี่ยงภาษี โดยใช้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน สำนักงานสรรพากร และประชาชนหลายอาชีพในพื้นที่บางรัก พบว่ากระบวนการชำระภาษีที่ซับซ้อน เป็นส่วนสำคัญของการหลีกเลี่ยงภาษี รวมทั้งกฎหมายภาษีอากรที่การเปลี่ยนแปลงบ่อย และในงานวิจัยยังแสดงความเห็นว่าการหลีกเลี่ยงภาษีเกิดจากวัฒนธรรมของกลุ่มโดยประชาชนที่อยู่ในเขตตัวเมือง จะมีการหลีกเลี่ยงภาษีมากกว่าเขตชนบทเพราะการจ้างงานหรือธุรกิจกระจุกตัวอยู่ในเขตเมือง ส่วนการศึกษาของ Kongsuk et al. (2019) พบว่าความเชื่อมั่นในหลักการทางภาษีเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ผลกระทบจากเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีของผู้ประกอบการ ความสำเร็จของธุรกิจและคุณธรรมจริยธรรมของผู้ประกอบการ ส่วนปัจจัยเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

3. ด้านความรู้ความเข้าใจกฎหมายภาษีอากร

Polwattanakul and Runglertkengkrai (2007) ศึกษาสาเหตุที่ประชาชนไม่ยื่นแบบและชำระรายการภาษีอากรผ่านระบบอินเทอร์เน็ต พบว่าสาเหตุหลักเกิดจาก การขาดความรู้ความเข้าใจทั้งในเรื่องของความรู้ด้านกฎหมายภาษีตามประมวลรัษฎากรและขั้นตอนในการยื่นแบบและชำระภาษีผ่านอินเทอร์เน็ต ทั้งขาดความเชื่อมั่นระบบการตัดเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคาร ในการยื่นแบบและชำระภาษีผ่านระบบอินเทอร์เน็ตตั้งแต่ขั้นตอนในการขออนุมัติ ยื่นแบบที่ยุ่งยากและล่าช้า เกรงว่าจะเกิดปัญหาภายหลัง และถูกเรียกตรวจสอบจากกรมสรรพากรภายหลัง งานวิจัยในต่างประเทศ เช่น Palil et al. (2013) ศึกษาเรื่องการรับรู้ด้านภาษีและการศึกษาภาษีของผู้เสียภาษีกับระดับการปฏิบัติตามภาษี พบว่า

ระดับการศึกษาและความรู้ด้านภาษี เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีที่ช่วยให้การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีด้วยความไม่ตั้งใจลดลง รวมทั้งปัจจัยด้านคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เสียภาษียมีส่วนในการส่งเสริมความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามกฎหมายภาษี Le et al. (2020) สํารวจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศเวียดนาม ข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเป็นผู้เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าปัจจัย 6 กลุ่มมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ : ลักษณะธุรกิจ ลักษณะการปฏิบัติทางบัญชีภายในองค์กร การรับรู้ภาระภาษี นโยบายภาษี มุมมองเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีและแนวโน้มจะเป็นของการตรวจสอบภาษี โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบมากที่สุด คือ ลักษณะของการปฏิบัติทางบัญชีภายในองค์กร จึงแนะนำว่าหน่วยงานด้านภาษีควรช่วย ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในการพัฒนาทักษะการทำบัญชีและเพิ่มพูนความรู้โดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับภาษีอากร และจำเป็นต้องมีระบบบัญชีที่เพียงพอตามหลักการและมาตรฐานที่กำหนดโดยกฎหมายภาษีอากร

4. ด้านทัศนคติต่อการเสียภาษี

Tantichuti et al. (2018) ศึกษาประเด็นจริยธรรมในการหลบหลีกภาษี พบว่าผู้ที่หลบหลีกภาษีส่วนใหญ่มีทัศนคติว่าภาษีเป็นรายจ่ายที่ไม่นำมาซึ่งรายได้ โดยมีวิธีการหลบหลีก 2 แบบ คือ การหนีภาษีที่มีความจงใจโดยทุจริตซึ่งผิดกฎหมาย และการหลบหลีกภาษีซึ่งมีเจตนาที่จะไม่เสียหรือเสียภาษีน้อยที่สุด การหลบหลีกภาษีนั้นสามารถแบ่งได้ เป็น 2 ลักษณะ คือการหลบหลีกภาษีที่ยอมรับได้ไม่ขัดต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย และการหลบหลีกภาษีที่ยอมรับไม่ได้โดยใช้ช่องโหว่ของกฎหมายเป็นเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์เพื่อไม่ให้เสียภาษีหรือเสียภาษีน้อยที่สุด ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jantrasorn et al. (2016) ศึกษาแนวทางเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้าสู่ระบบภาษีเงินได้และภาษีมูลค่าเพิ่มเพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทย โดยเสนอให้ใช้พฤติกรรมการเสียภาษีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อแบ่งกลุ่มผู้ประกอบการเป็น กลุ่มผู้เสียภาษีพฤติกรรมดี กลุ่มผู้เสียภาษีที่มีพฤติกรรมจ่ายภาษีกลุ่มผู้เสียภาษีที่มีพฤติกรรมขาดความรู้ และกลุ่มผู้เสียภาษีที่มีพฤติกรรมตั้งใจหนีภาษี และได้เสนอแนะแนวทางและมาตรการการจัดเก็บภาษีให้สอดคล้องกับพฤติกรรม เพื่อลดปัญหาอุปสรรคในการเข้าสู่ระบบภาษีและส่งเสริมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น

5. ด้านสภาพแวดล้อมของธุรกิจ

ส่วนศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีด้านสภาพแวดล้อมของธุรกิจในต่างประเทศนั้น มีหลายงานวิจัย เช่น Fagariba (2016) วิจัยเรื่อง Perceptions of Causes of SMEs and Traders Tax Evasion: A Case of Accra Metropolis, Ghana โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและการหลบเลี่ยงภาษีในประเทศกานา ผลการวิจัยที่ได้ชี้ให้เห็นว่า การทุจริตในระดับสูงของรัฐบาลทำให้ประชาชนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษี การให้ความรู้ภาษีอากรไม่สามารถทำให้ประชาชนเข้าใจถึงหลักการและการจัดเก็บภาษีได้อย่างถูกต้อง รวมถึงปัจจัยทางด้านรายได้ของผู้ประกอบการและการบังคับใช้กฎหมายเป็นสาเหตุของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีหรือการหลบเลี่ยงภาษี Kiri (2016) ได้ทำวิจัยเรื่อง Factors Affecting Tax Evasion โดยมีเป้าหมายที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการหลบเลี่ยงภาษีของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลขนาดใหญ่ใน 28 ประเทศ ทวีปยุโรป ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2003-2015 เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบของปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการหลีกเลี่ยงภาษี ได้แก่ อัตราภาษี ความน่าจะเป็นของการตรวจสอบภาษี และบทลงโทษ รวมทั้งตั้งข้อสังเกตจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าผลการวิจัยไม่สอดคล้องกันในแต่ละประเทศ โดยในบางประเทศพบความสัมพันธ์ในทางลบระหว่างการเปลี่ยนแปลงในอัตราภาษีกับระดับการหลีกเลี่ยงภาษี ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ พบผลกระทบในทางบวก ทำให้สรุปได้ว่าพฤติกรรมดังกล่าวที่เกิดขึ้นในทุกประเทศมีลักษณะเฉพาะของตนเอง หรือบริบทโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อม และความเข้มงวดการบังคับใช้กฎหมายภาษี ทำให้การปฏิบัติตามกฎหมายภาษีของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน Tabandeh et al. (2012) รายงานผลการวิจัยเรื่อง Estimating Factors Affecting Tax Evasion in Malaysia: A Neural Network Method Analysis เพื่อหาปัจจัยสาเหตุของการหลีกเลี่ยงภาษี ในประเทศมาเลเซียโดยรวบรวมข้อมูลจากตัวชี้วัดการพัฒนาโลก (World Development Indicator, WDI) และรายงานเศรษฐกิจรายปีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1963-2010 ซึ่งได้กำหนดปัจจัยสาเหตุที่ศึกษา ไว้ทั้งหมด 5 ประการ ได้แก่ ภาระภาษี ขนาดของรัฐบาล ผลผลิตมวลรวมที่คำนวณเป็นรายหัว อัตราเงินเฟ้อ และการเปิดการค้าเสรี สรุปผลการวิจัยพบว่าจำนวนภาษีที่จัดเก็บขึ้นอยู่กับการโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อระบบการจัดเก็บภาษีไม่มีประสิทธิภาพ ประชาชนจำนวนมากจะใช้โอกาสนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการจ่ายภาษี และการหลีกเลี่ยงภาษีกลายเป็นพฤติกรรมที่นิยมของประชาชนซึ่งเป็นการแสดงถึงความอ่อนแอของรัฐที่ไม่สามารถจัดสรรรายได้และบริการทางสังคมตามเป้าหมาย สอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของ Nikhomborirak (2010) ที่กล่าวว่าภาครัฐจะต้องตระหนักถึงข้อจำกัดทางการเงินของ ธุรกิจขนาดเล็ก ที่ยังอยู่นอกระบบภาษีเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเข้าสู่ระบบ

การรวบรวมปัจจัยจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยในอดีตปรากฏในตารางที่ 1 และพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

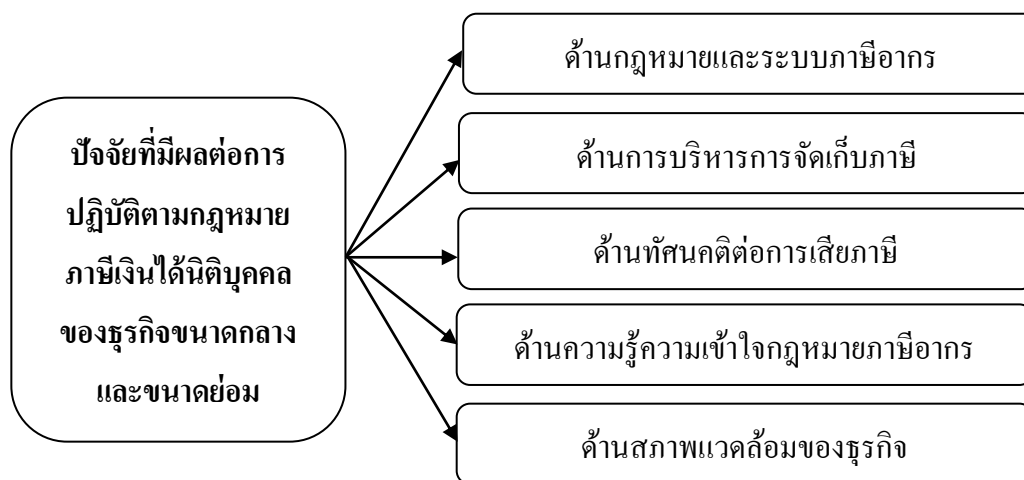
ตารางที่ 1 สรุปปัจจัยจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยในอดีต

ปัจจัย	Wajeesat and Sophaiphong, 2019	Sophaiphong, 2017	Thoprasri and Suthiworasejitrarn, 2018	Rangkasiri, 2019	Lissani, 2014	Longsakul, 2007	Kongsuk et al., 2019	Jantorn et al., 2016	Tanichuti et al., 2018	Polwattanakul and Runglerkengkrai, 2007	Tabandeh et al., 2012	Palil et al., 2013	Le et al., 2020	Nikhomborirak, 2010	Faganiba, 2016	Kiri, 2016
1.ด้านกฎหมายและระบบภาษีอากร																
ความเป็นธรรมของกฎหมายภาษีอากร	✓	✓	✓	✓				✓								
ความเข้าใจง่าย สะดวกในทางปฏิบัติของกฎหมายภาษี			✓			✓		✓								
ความสอดคล้องของกฎหมายภาษีกับเศรษฐกิจและสังคม						✓		✓								✓
ความเหมาะสมของนิยาม SMEs ของกรมสรรพากร								✓						✓		
ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์การกำหนดรายได้และรายจ่าย				✓				✓								
2.ด้านการบริหารจัดการเก็บภาษี																
มาตรฐานของการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษี			✓		✓	✓										
การประชาสัมพันธ์และให้คำปรึกษาแก่ผู้เสียภาษี				✓	✓	✓				✓						
ความเหมาะสมของบทลงโทษในกฎหมายภาษี	✓	✓						✓					✓		✓	✓
การอำนวยความสะดวกในการชำระภาษี				✓		✓		✓					✓			
ขั้นตอนและวิธีการชำระภาษี					✓	✓	✓	✓		✓						
เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บ				✓	✓											
แนวทางการตรวจสอบของหน่วยงานจัดเก็บ				✓		✓						✓			✓	✓
การใช้จ่ายเงินภาษีของภาครัฐ	✓	✓					✓	✓							✓	
ความโปร่งใสของหน่วยงานรัฐ															✓	
มาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมธุรกิจ				✓				✓						✓		
ความเหมาะสมของอัตราภาษี				✓			✓	✓						✓	✓	✓

ตารางที่ 1 สรุปปัจจัยจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยในอดีต (ต่อ)

ปัจจัย	Wajeesat and Sopaphong, 2019	Sopaphong, 2017	Thoprasri and Suthiworasetjitrapom, 2018	Rangkasiri, 2019	Lissani, 2014	Longsakul, 2007	Kongsuk et al., 2019	Jantrasom et al., 2016	Tantichuti et al., 2018	Polwatanakul and Runglerkrengkrai, 2007	Tabandeh et al., 2012	Patil et al., 2013	Le et al., 2020	Nikhomborirak, 2010	Fagariba, 2016	Kiri, 2016
3.ด้านทัศนคติต่อการเสียภาษี																
คุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานของผู้ประกอบการ	✓		✓				✓	✓	✓							
เจตนาของผู้เสียภาษี					✓			✓	✓							✓
ผู้เสียภาษีมีความคิดว่าภาษีเป็นภาระของกิจการ											✓	✓				
4.ด้านความรู้ความเข้าใจกฎหมายภาษีอากร																
ความรู้ความเข้าใจในกฎหมายภาษี	✓	✓		✓	✓		✓	✓		✓			✓		✓	
ความสามารถในการปฏิบัติตามเกณฑ์การเสียภาษี				✓												
ความรู้ด้านอัตราภาษีและบทลงโทษทางภาษี					✓								✓			✓
5.ด้านสภาพแวดล้อมของธุรกิจ																
การจัดทำบัญชีของกิจการ												✓				
ขนาดของกิจการ								✓								
รายได้ของผู้ประกอบการ					✓						✓					
วัฒนธรรมการเสียภาษีของกลุ่มธุรกิจ						✓		✓								
ความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำ										✓						

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ทำบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่อยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและนนทบุรี ซึ่งมีจำนวน 33,471 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2562) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 396 ราย การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีเจาะจง ประกอบด้วยผู้ทำบัญชีที่ยินยอมตอบแบบสอบถาม ตามเกณฑ์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทำบัญชีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่รวบรวมได้จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความคิดเห็นของผู้ทำบัญชีจากสมาคมสำนักงานบัญชีคุณภาพ 8 คน เพื่อเป็นการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยแบ่งเป็น 5 ด้านตามที่แสดงในกรอบแนวคิดการวิจัย รวม 50 ข้อ และใช้มาตราส่วนประมาณค่า 7 ระดับเพื่อให้การวัดความคิดเห็นมีความละเอียดและชัดเจนมากขึ้น หลังจากนั้นได้ทดสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามทางสถิติกับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ได้ค่า Cronbach's Alpha Coefficient เท่ากับ 0.964 ซึ่งดำเนินการภายหลังที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จึงยอมรับในคุณภาพของแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างโดยทางไปรษณีย์จำนวน 1,500 ชุด ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 6 เดือน ได้แบบสอบถามกลับคืนมาและใช้ได้ทั้งสิ้น 396 ชุด คิดเป็นอัตราตอบกลับร้อยละ 26.40

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทำบัญชีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อหาคุณลักษณะร่วมกันของตัวแปร โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory factor analysis) ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบหลัก (Principal component analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบตั้งฉากด้วยวิธีแวนิแมกซ์ (Varimax method) เพื่อปรับค่าน้ำหนักตัวแปร (Factor loading) ให้มากขึ้น และพิจารณาจำนวนองค์ประกอบจากค่าไอเกน (Eigenvalue)

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีผลการศึกษาในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยใช้ค่าสถิติทดสอบ KMO (Kaiser Meyer Olkin) และ ค่า Bartlett's test of sphericity ในการทดสอบการแจกแจงของข้อมูลที่มีการแจกแจงแบบไควสแควร์ เพื่อให้ได้ข้อมูลตัวแปรสังเกตได้ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับเงื่อนไขของการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่า KMO และ Bartlett's test of sphericity ของตัวแปรองค์ประกอบ

คุณลักษณะ	ค่าสถิติ	df	Sig.
ด้านกฎหมายและระบบภาษีอากร (L)			
KMO	0.842		
Bartlett's Test of Sphericity	3019.838	78	.000
ด้านการบริหารการจัดเก็บภาษี (M)			
KMO	0.880		
Bartlett's Test of Sphericity	4008.108	120	.000
ด้านทัศนคติต่อการเสียภาษี (A)			
KMO	0.861		
Bartlett's Test of Sphericity	1333.446	15	.000
ด้านความรู้ความเข้าใจกฎหมายภาษีอากร (K)			
KMO	0.826		
Bartlett's Test of Sphericity	1534.071	15	.000
ด้านสภาพแวดล้อมของธุรกิจ (E)			
KMO	0.882		
Bartlett's Test of Sphericity	1818.903	36	.000

จากตารางที่ 2 พบว่า KMO มีค่าอยู่ระหว่าง 0.826 – 0.882 และค่า Bartlett's test of sphericity มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (Sig = .000) ดังนั้นผลการทดสอบค่าสถิติ KMO และ Bartlett's test of sphericity แสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดซึ่งเป็นองค์ประกอบปัจจัย มีคุณสมบัติเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ขั้นที่ 2 การสกัดองค์ประกอบ (Factor extraction) ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก เพื่อนำรายละเอียดของตัวแปรสังเกตได้ของปัจจัยแต่ละด้านที่มีจำนวนมากมาไว้ในองค์ประกอบเพียงไม่กี่องค์ประกอบ ซึ่งจะทำให้สามารถประมาณค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ (Factor loading) แล้วนำตัวแปรสังเกตได้แต่ละข้อจัดอยู่ในองค์ประกอบเดียวกันโดยพิจารณาจากค่าการร่วม (Communalities) ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percentage of variance) และค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ โดยเปรียบเทียบค่าตั้งต้นและค่าที่ได้หลังจากหมุนแกนองค์ประกอบด้วยวิธีแวนเดอร์เมียร์

ผลการสกัดและหมุนแกนองค์ประกอบแสดงในตารางที่ 3 พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้ง 5 ด้านที่เสนอนั้น จัดเป็นองค์ประกอบปัจจัยได้ทั้งหมด 11 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านกฎหมายและระบบภาษีอากร 3 องค์ประกอบ มีค่าเจาะจง (Eigenvalue) จากมากไปหาน้อยเท่ากับ 3.915 2.492 และ 2.371 และร้อยละของความแปรปรวนหลังสกัดและหมุนแกนองค์ประกอบเท่ากับ 30.116 19.169 และ 18.241 ด้านการบริหารการจัดเก็บภาษี 4 องค์ประกอบ มีค่าเจาะจง จากมากไปหาน้อยเท่ากับ 4.304 3.369 2.051 และ 1.861 และร้อยละของความแปรปรวนหลังสกัดและหมุนแกนองค์ประกอบเท่ากับ 26.898 21.055 12.837 และ 11.632 ด้านทัศนคติต่อการเสียภาษี 1 องค์ประกอบมีค่าเจาะจง เท่ากับ 3.782 และร้อยละของความแปรปรวนหลังสกัดและหมุนแกนองค์ประกอบเท่ากับ 63.033 ด้านความรู้ความเข้าใจกฎหมายภาษีอากร 2 องค์ประกอบ มีค่าเจาะจง จากมากไปหาน้อยเท่ากับ 3.199 และ 1.623 และร้อยละของความแปรปรวนหลังสกัดและหมุนแกนองค์ประกอบเท่ากับ 53.322 และ 27.045 และด้านสภาพแวดล้อมของธุรกิจ 1 องค์ประกอบมีค่าเจาะจง เท่ากับ 4.888 ร้อยละของความแปรปรวนหลังสกัดและหมุนแกนองค์ประกอบเท่ากับ 54.315

ตารางที่ 3 ค่าเฉพาะจง (Eigenvalue) และค่าความแปรปรวนของการสกัดองค์ประกอบและหมุนแกนองค์ประกอบ

คุณลักษณะ	องค์ประกอบ	ค่าสถิติตั้งต้น			ค่าสถิติ (หลังสกัดและหมุนแกนองค์ประกอบ)		
		ค่าเฉพาะจง	% ความแปรปรวน	% สะสม	ค่าเฉพาะจง	% ความแปรปรวน	% สะสม
1	ด้านกฎหมายและระบบภาษีอากร (L)						
	1	5.703	43.872	43.872	3.915	30.116	30.116
	2	1.843	14.179	58.052	2.492	19.169	49.285
	3	1.232	9.474	67.526	2.371	18.241	67.526
2	ด้านการบริหารการจัดเก็บภาษีเงินได้ (M)						
	1	6.94	43.374	43.374	4.304	26.898	26.898
	2	2.033	12.705	56.079	3.369	21.055	47.953
	3	1.559	9.746	65.826	2.054	12.837	60.791
	4	1.056	6.597	72.423	1.861	11.632	72.423
3	ด้านทัศนคติต่อการเสียภาษี (A)						
	1	3.782	63.033	63.033	3.782	63.033	63.033
4	ด้านความรู้ความเข้าใจกฎหมายภาษีอากร (K)						
	1	3.703	61.723	61.723	3.199	53.322	53.322
	2	1.119	18.644	80.367	1.623	27.045	80.367
5	ด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (E)						
	1	4.888	54.315	54.315	4.888	54.315	54.315

ขั้นที่ 3 พิจารณาค่าน้ำหนักขององค์ประกอบหลังสกัดและหมุนแกนองค์ประกอบแล้วสามารถจัดกลุ่มตัวแปรสังเกตได้ 11 องค์ประกอบ และจัดแต่ละตัวแปรสังเกตได้ให้อยู่ในองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูง คือ ตั้งแต่ 0.4 ขึ้นไป ซึ่งเป็นค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบที่เหมาะสม สอดคล้องกับทฤษฎีของ Howard (2015) รายละเอียด องค์ประกอบและค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลังการหมุนแกนองค์ประกอบ แสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบหลังการหมุนแกน-ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงิน
ได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

องค์ประกอบ (Factor)	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
ปัจจัยด้านกฎหมายและระบบภาษีอากร (L)	
องค์ประกอบที่ 1 ความเหมาะสมของเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล	
1. ความเหมาะสมของการกำหนดเบี้ยปรับกรณีเสียภาษีไม่ถูกต้อง (L11)	0.826
2. ความเหมาะสมของการกำหนดเงินเพิ่มกรณีเสียภาษีไม่ถูกต้อง (L10)	0.812
3. ความเหมาะสมของการกำหนดรายจ่ายเพื่อสาธารณะกุศลในมาตรา 65 ตรี (L8)	0.754
4. ความเหมาะสมของการกำหนดรายจ่ายต้องห้าม-ค่ารับรอง ในมาตรา 65 ตรี (L7)	0.719
5. ความเหมาะสมของการกำหนดรายจ่ายทางภาษี-ค่าสึกหรอ ค่าเสื่อมราคา ในมาตรา 65 ทวิ(L9)	0.694
6. การยกเว้นเบี้ยปรับ เงินเพิ่มภาษีอากร และความรับผิดชอบทางอาญา กรณีมีเหตุอันควร (L12)	0.619
7. การใช้เกณฑ์สิทธิในการรับรู้อย่างได้และค่าใช้จ่าย (L13)	0.518
องค์ประกอบที่ 2 ความชัดเจนและเป็นธรรมของกฎหมายภาษีอากร	
8. ความชัดเจนของประมวลรัษฎากร (L2)	0.880
9. ประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้นิติบุคคล มีความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ (L3)	0.841
10. ความเป็นธรรมของประมวลรัษฎากร (L1)	0.781
องค์ประกอบที่ 3 ความเสมอภาคของกฎหมายภาษีอากร	
11. กฎหมายภาษีอากรต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจ (L5)	0.884
12. กฎหมายภาษีอากรไม่เอื้อประโยชน์ต่อประเภทกิจการใดกิจการหนึ่งเป็นการเฉพาะ (L4)	0.820
13. กฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทยต้องมีความสอดคล้องกับ สภาพเศรษฐกิจและสังคม (L6)	0.651
ปัจจัยด้านการบริหารการจัดเก็บภาษี (M)	
องค์ประกอบที่ 4 การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานสรรพากรต่อผู้เสียภาษี	
14. การให้บริการของเจ้าหน้าที่สรรพากร มีความเสมอภาคโดยไม่เลือกปฏิบัติ (M13)	0.892
15. การปฏิบัติงานของสรรพากรพื้นที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (M12)	0.881
16. การจัดให้มีตอบคำถามเกี่ยวกับภาษี ผ่าน Call Center และหรือกับเจ้าหน้าที่สรรพากรพื้นที่ (M11)	0.826
17. เจ้าหน้าที่สรรพากรมีความรู้และสามารถแนะนำเพื่อให้การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของกิจการให้ เป็นไปอย่างถูกต้องและประหยัด (M14)	0.817
18. การให้คำปรึกษา แนะนำ ของเจ้าหน้าที่สรรพากร ที่ช่วยแก้ไขปัญหาการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ของกิจการ (M10)	0.773

ตารางที่ 4 คำนวณน้ำหนักองค์ประกอบหลังการหมุนแกน-ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงิน
ได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ต่อ)

องค์ประกอบ (Factor)	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
องค์ประกอบที่ 5 การอำนวยความสะดวกในการเสียภาษี	
19. วิธีการกรอกแบบแสดงรายการทางภาษีบนระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นวิธีการที่ง่ายต่อการปฏิบัติ (M8)	0.772
20. ช่องทางการชำระภาษีทั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ และชำระภาษีด้วยตนเองที่สำนักงาน โดยให้เลือกใช้ บริการแล้วแต่ความสะดวก(M9)	0.760
21. การอำนวยความสะดวกให้กับผู้เสียภาษี ในการยื่นแบบและเสียภาษีในระบบอิเล็กทรอนิกส์ (M7)	0.748
22. มาตรการจูงใจให้ทำบัญชีคู่เดียวเพื่อการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของธุรกิจ (M1)	0.666
23. การพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีอิเล็กทรอนิกส์แบบเต็มรูปแบบ (M15)	0.607
24. การเข้าถึงระบบข้อมูลทางภาษีของตนเองเพื่อตรวจทานความถูกต้องของภาษีเงินได้นิติบุคคลของ กิจการ (M16)	0.568
องค์ประกอบที่ 6 มาตรการส่งเสริมการเสียภาษี	
25. มาตรการส่งเสริมธุรกิจโดยให้สิทธิคำนวณรายได้ไม่น้อยกว่าที่ได้รับจริง	0.798
26. มาตรการส่งเสริมธุรกิจโดยให้สิทธิหักรายจ่ายมากกว่าที่จ่ายจริง (M2)	0.764
27. มาตรการให้บริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลสามารถใช้สกุลเงินต่างประเทศในการคำนวณภาษี เงินได้นิติบุคคล (M4)	0.715
องค์ประกอบที่ 7 เกณฑ์และอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม	
28. ความเหมาะสมของการกำหนดเกณฑ์การจัดขนาดของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของ กรมสรรพากร เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี (M5)	0.760
29. ความเหมาะสมของการกำหนดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลในปัจจุบัน (M6)	0.756
ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเสียภาษี (A)	
องค์ประกอบที่ 8 ทัศนคติต่อการเสียภาษี	
30. ความรู้สึกที่ดีต่อระบบการจัดเก็บภาษีของภาครัฐ (A6)	0.904
31. คำนึงประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีมีมากกว่าไม่ปฏิบัติตาม (A1)	0.871
32. ความรู้สึกที่ดีต่อการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สรรพากรของผู้ประกอบการ (A5)	0.832
33. ความพอใจกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจ SMEs (A3)	0.778
34. ความไว้วางใจในการใช้จ่ายเงินภาษีในการบริหารราชการหรือการพัฒนาปรับปรุงสาธารณะ ประโยชน์ (A4)	0.775
35. ผู้ประกอบการSMEs มีความยินดีที่จะเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลอย่างถูกต้อง (A2)	0.555

ตารางที่ 4 คำนำน้หนักองค์ประกอบหลังการหมุนแกน-ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงิน
ได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ต่อ)

องค์ประกอบ (Factor)	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)
ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจกฎหมายอากร (K)	
องค์ประกอบที่ 9 ความสามารถในการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงิน	
36. กิจการสามารถจัดทำงบการเงินอย่างถูกต้องตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (K5)	0.922
37. กิจการสามารถแสดงหลักฐานประกอบรายได้และค่าใช้จ่ายต่อเจ้าหน้าที่สรรพากรได้อย่างครบถ้วน เมื่อถูกเรียกให้ไปชี้แจง (K4)	0.905
38. กิจการสามารถยื่นแบบแสดงและลงรายการภาษีต่าง ๆ ภายในเวลาที่กำหนด (K6)	0.857
39. กิจการสามารถจัดทำเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการยื่นเสียภาษีอย่างถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด (K3)	0.845
องค์ประกอบที่ 10 ความรู้และความเข้าใจการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงินของบุคลากร	
40. บุคลากรของกิจการมีความรู้และความเข้าใจด้านภาษีอากร การทำบัญชีและการรายงานทางการเงิน (K2)	0.882
41. ผู้ประกอบการมีความรู้และเข้าใจในระบบการจัดเก็บภาษีและประมวลรัษฎากร (K1)	0.829
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของธุรกิจ (E)	
องค์ประกอบที่ 11 สภาพแวดล้อมทางธุรกิจและภาษี	
42. ภาวะการแข่งขันในตลาดของกิจการในปัจจุบัน (E2)	0.799
43. ความต้องการของลูกค้า (E4)	0.792
44. ขนาดของกิจการที่ทำให้การใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแตกต่างกัน (E3)	0.790
45. ความสามารถในการทำกำไร (E6)	0.782
46. ความสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ทางภาษีได้ทั้งหมด (E8)	0.714
47. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถอำนวยความสะดวกในการจัดทำเอกสารทางภาษี (E5)	0.704
48. การมีรายจ่ายที่ไม่สามารถนำมาคำนวณเป็นรายจ่ายทางภาษี ซึ่งเป็นต้นทุนทางธุรกิจ (E1)	0.702
49. การเสียภาษีมักถูกระเบียบและวิธีปฏิบัติง่ายต่อการดำเนินการ (E9)	0.687
50. การที่ยังมีผู้ค้าบางรายไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีหรือชำระภาษีไม่ถูกต้อง (E7)	0.645

ขั้นตอนที่ 4 ผลการจัดกลุ่มและตั้งชื่อองค์ประกอบของปัจจัย 5 ด้าน มีองค์ประกอบดังนี้

1. ปัจจัยด้านกฎหมายและระบบภาษีอากร แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ความเหมาะสมของหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยมีตัวแปรสังเกตได้ที่คัดเลือกมาเป็นตัวประกอบประกอบ จำนวน 7 ตัวแปร ดังนี้ ความเหมาะสมของการกำหนดเบี้ยปรับกรณีเสียภาษีไม่ถูกต้อง ซึ่งมีค่าน้ำหนักสูงสุด (0.826) รองลงมาคือ ความเหมาะสมของการกำหนดเงินเพิ่มกรณีเสียภาษีไม่ถูกต้อง (0.812) ความเหมาะสมของการกำหนดรายจ่ายเพื่อสาธารณะกุศลในมาตรา 65 ตรี (0.754) ความเหมาะสมของการกำหนดรายจ่ายต้องห้าม-ค่ารับรอง ในมาตรา 65 ตรี (0.719) ความเหมาะสมของการกำหนดรายจ่ายทางภาษีสำหรับค่าสิทธิหรือ ค่าเสื่อมราคา ในมาตรา 65 ทวิ (0.695) การยกเว้นเบี้ยปรับ เงินเพิ่มภาษีอากร และความรับผิดชอบทางอาญา กรณีมีเหตุอันควร (0.619) และการใช้เกณฑ์สิทธิในการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย (0.518)

องค์ประกอบที่ 2 ความชัดเจนและเป็นธรรมของกฎหมายภาษีอากร โดยมีตัวแปรสังเกตได้ที่คัดเลือกมาเป็นตัวประกอบประกอบ จำนวน 3 ตัวแปร ดังนี้ ความชัดเจนของประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ทำให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ซึ่งมีค่าน้ำหนักสูงสุด (0.880) รองลงมาคือ ประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวข้อง มีความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ (0.841) และความเป็นธรรมของประมวลรัษฎากร (0.781)

องค์ประกอบที่ 3 ความเสมอภาคของกฎหมายภาษีอากร โดยมีตัวแปรสังเกตได้ที่คัดเลือกมาเป็นตัวประกอบประกอบ จำนวน 3 ตัวแปร ดังนี้ กฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจ ซึ่งมีค่าน้ำหนักสูงสุด (0.884) รองลงมาคือ กฎหมายภาษีอากรไม่เอื้อประโยชน์ต่อประเภทกิจการใดกิจการหนึ่งเป็นการเฉพาะ (0.820) และกฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศไทยต้องมีความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม (0.651)

2. ปัจจัยด้านการบริหารการจัดเก็บภาษี แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานสรรพากรต่อผู้เสียภาษี โดยมีตัวแปรสังเกตได้ที่คัดเลือกมาเป็นตัวประกอบประกอบ จำนวน 5 ตัวแปร ดังนี้ การให้บริการของเจ้าหน้าที่สรรพากร มีความสม่ำเสมอปฏิบัติกับทุกคนเหมือนกันไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งมีค่าน้ำหนักสูงสุด (0.892) รองลงมาคือ การปฏิบัติงานของสรรพากรพื้นที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ (0.881) การจัดให้มีตอบคำถามเกี่ยวกับภาษี ผ่าน Call Center และหรือกับเจ้าหน้าที่ที่สรรพากรพื้นที่ (0.826) เจ้าหน้าที่สรรพากรมีความรู้และสามารถแนะนำเพื่อให้การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของกิจการให้เป็นไปอย่างถูกต้องและประหยัด (0.817) และการให้คำปรึกษา แนะนำ ของเจ้าหน้าที่สรรพากร ที่ช่วยแก้ไขปัญหาการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของกิจการ (0.773)

องค์ประกอบที่ 2 การอำนวยความสะดวกในการเสียภาษี โดยมีตัวแปรสังเกตได้ที่คัดเลือกมาเป็นตัวแปรองค์ประกอบ จำนวน 6 ตัวแปร ดังนี้ การจัดให้มีวิธีการกรอกแบบแสดงรายการทางภาษีบนระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นวิธีการที่ง่ายต่อการปฏิบัติ ซึ่งมีค่าน้ำหนักสูงสุด (0.772) รองลงมาคือ ช่องทางการชำระภาษีทั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ และชำระภาษีด้วยตนเองที่สำนักงาน โดยให้เลือกใช้บริการแล้วแต่ความสะดวก (0.760) การอำนวยความสะดวกให้กับผู้เสียภาษี ในการยื่นแบบและเสียภาษีในระบบอิเล็กทรอนิกส์ (0.748) มาตรการจูงใจให้ทำบัญชีชุดเดียวเพื่อการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของธุรกิจ (0.666) การพัฒนาระบบการจัดเก็บภาษีอิเล็กทรอนิกส์แบบเต็มรูปแบบ (0.607) และการเข้าถึงระบบข้อมูลทางภาษีของตนเองเพื่อตรวจทานความถูกต้องของภาษีเงินได้นิติบุคคลของกิจการ (0.568)

องค์ประกอบที่ 3 มาตรการส่งเสริมการเสียภาษี โดยมีตัวแปรสังเกตได้ที่คัดเลือกมาเป็นตัวแปรองค์ประกอบ จำนวน 3 ตัวแปร ดังนี้ การมีมาตรการส่งเสริมธุรกิจโดยให้สิทธิคำนวณรายได้น้อยกว่าที่ได้รับจริง ซึ่งมีค่าน้ำหนักสูงสุด (0.798) รองลงมาคือ มาตรการส่งเสริมธุรกิจโดยให้สิทธิหักรายจ่ายมากกว่าที่จ่ายจริง (0.764) และมาตรการให้บริษัทและห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลสามารถใช้สกุลเงินต่างประเทศในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล (0.715)

องค์ประกอบที่ 4 เกณฑ์และอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีตัวแปรสังเกตได้ที่คัดเลือกมาเป็นตัวแปรองค์ประกอบจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ ความเหมาะสมของการกำหนดเกณฑ์การจัดขนาดของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของกรมสรรพากร เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษี ซึ่งมีค่าน้ำหนัก (0.760) และความเหมาะสมของการกำหนดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลในปัจจุบัน (0.756)

3. ปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเสียภาษี สามารถสกัดองค์ประกอบได้เพียงองค์ประกอบเดียว ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทั้ง 6 ตัวแปร ดังนี้ ความรู้สึกที่ดีต่อระบบการจัดเก็บภาษีของภาครัฐของผู้ประกอบการ ส่งผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งมีค่าน้ำหนักสูงสุด (0.904) รองลงมาคือ ค่านึงประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติตามกฎหมายมีมากกว่าไม่ปฏิบัติตาม (0.871) ความรู้สึกที่ดีต่อการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่สรรพากรของผู้ประกอบการ (0.832) ความพอใจกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจ SMEs (0.778) ความไว้วางใจในการใช้จ่ายเงินภาษีในการบริหารราชการหรือการพัฒนาปรับปรุงสาธารณะประโยชน์ (0.775) และผู้ประกอบการ SMEs มีความยินดีที่จะเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลอย่างถูกต้อง (0.555)

4. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจกฎหมายภาษีอากร แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงิน มีตัวแปรสังเกตได้ที่คัดเลือกมาเป็นตัวแปรองค์ประกอบจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ กิจการสามารถจัดทำงบการเงินอย่างถูกต้องตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ซึ่งมีค่าน้ำหนักสูงสุด (0.922) รองลงมาคือ กิจการสามารถ

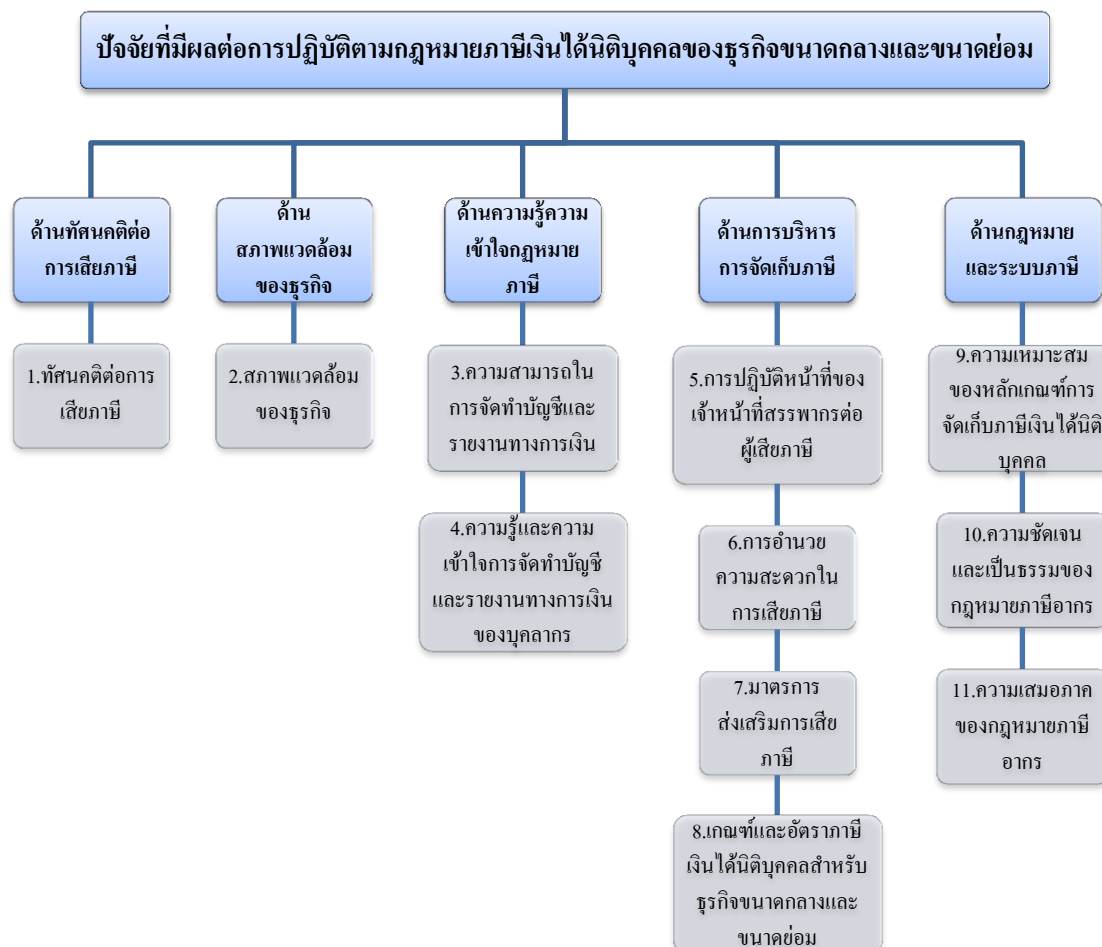
แสดงหลักฐานประกอบรายได้และค่าใช้จ่ายต่อเจ้าหน้าที่สรรพากรได้อย่างครบถ้วน เมื่อถูกเรียกให้ไปชี้แจง (0.905) กิจการสามารถยื่นแบบแสดงและลงรายการภาษีต่าง ๆ ภายในเวลาที่กำหนด (0.857) และกิจการสามารถจัดทำเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการยื่นเสียภาษีอย่างถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด (0.845)

องค์ประกอบที่ 2 ความรู้และความเข้าใจการจัดทำบัญชีและรายงานทางการเงินของบุคลากร มีตัวแปรสังเกตได้ที่คัดเลือกมาเป็นตัวแปรองค์ประกอบจำนวน 2 ตัวแปร ได้แก่ การมีบุคลากรที่มีความรู้และความเข้าใจด้านภาษีอากร บัญชีและการรายงานทางการเงิน มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคล (0.882) และ ผู้ประกอบการมีความรู้และเข้าใจในระบบการจัดเก็บภาษีและประมวลรัษฎากร (0.829)

5. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและภาษี สามารถสกัดองค์ประกอบได้เพียงองค์ประกอบเดียว ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทั้ง 9 ตัวแปร ดังนี้ ภาวะการแข่งขันในตลาดของกิจการในปัจจุบันซึ่งมีค่าน้ำหนักสูงที่สุด (0.799) รองลงมาคือความต้องการของลูกค้า (0.792) ขนาดของกิจการที่ทำให้การใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแตกต่างกัน (0.790) ความสามารถในการทำกำไร (0.782) ความสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ทางภาษีได้ทั้งหมด (0.714) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถอำนวยความสะดวกในการจัดทำเอกสารทางภาษี (0.704) การมีรายจ่ายที่ไม่สามารถนำมาคำนวณเป็นรายจ่ายทางภาษี ซึ่งเป็นต้นทุนทางธุรกิจ (0.702) การเสียภาษีมักถูกระเบียบและวิธีปฏิบัติง่ายต่อการดำเนินการ (0.687) และการที่ยังมีผู้ค้าบางรายไม่ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีหรือชำระภาษีไม่ถูกต้อง (0.645)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมข้างต้น พบว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 50 ตัวแปร ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน สามารถจัดเป็นองค์ประกอบย่อยได้ทั้งหมด 11 องค์ประกอบ ซึ่งเรียงตามลำดับค่าความแปรปรวนของแต่ละองค์ประกอบ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคล
ของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบปัจจัยทั้ง 11 ด้าน ซึ่งให้เห็นว่าแต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแตกต่างกันเรียงลำดับและมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยในอดีต ดังนี้

1. องค์ประกอบปัจจัยด้านทัศนคติต่อการเสียภาษีของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมประกอบด้วยความรู้สึกที่ดี ความพึงพอใจ และความไว้วางใจที่มีต่อระบบภาษีอากร รวมทั้งการยอมรับและยินดีที่จะเสียภาษี สอดคล้องกับ Tantichuti et al. (2018); Jantrasorn et al. (2016) ที่พบว่า ความมีคุณธรรมจริยธรรมของผู้เสียภาษี ความคิดเห็นที่มีต่อภาษีในเชิงภาระหรือต้นทุนของกิจการ ความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดทัศนคติต่อการเสียภาษี จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลที่สำคัญมาก

2. ปัจจัยรองลงมาคือปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสอดคล้องกับ Fagariba (2016); Kiri (2016); Le et al. (2020); Tabandeh et al. (2012) พบว่าสภาพแวดล้อมของธุรกิจด้านต่าง ๆ เช่น ภาระภาษี รายได้ของผู้เสียภาษี ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปฏิบัติตามกฎหมาย และสอดคล้องกับเดือนเด่น นิคมบริรักษ์ (2553) ที่กล่าวว่า ข้อจำกัดทางการเงินของธุรกิจขนาดเล็กและสภาวะการแข่งขันของธุรกิจจะส่งผลต่อการตัดสินใจปฏิบัติตามกฎหมาย

3. ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายอากร มีองค์ประกอบหลัก 2 ด้าน ได้แก่ 1) องค์ประกอบด้านความสามารถในนำความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอากรไปใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง 2) องค์ประกอบด้านความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายอากร สอดคล้องกับ Polwattanakul and Runglertkengkrai (2007); Palil et al. (2013) ซึ่งพบว่าการศึกษาและความรู้ด้านภาษีส่งผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายที่ดี และ Le et al. (2020) ที่กล่าวว่าควรมีการพัฒนาทักษะและความรู้ทางบัญชีเนื่องจากเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

4. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเก็บภาษี มีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรต่อผู้เสียภาษี 2) การอำนวยความสะดวกในการเสียภาษี 3) มาตรการ ส่งเสริมการเสียภาษี 4) เกณฑ์และอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สอดคล้องกับผลการวิจัยหลายฉบับ อาทิ Rangkasiri (2019); Kongsuk et al. (2019); Thoprasri and Suthiworasetjitraporn (2018); Lissani (2014) ที่พบว่า หลักการจัดเก็บภาษีที่ดีของกรมสรรพากรควรกำหนดอัตราและเกณฑ์การเสียภาษีที่ชัดเจน สร้างความเป็นมืออาชีพให้กับเจ้าหน้าที่พร้อมทั้งมีการคำนวณจำนวนภาษีให้แก่ผู้เสียภาษีทราบล่วงหน้าและควรมีกิจกรรมสร้างความภูมิใจให้กับผู้เสียภาษีโดยมุ่งหวังให้เกิดเสถียรภาพทางรายได้ภาษีอย่างยั่งยืน

5. ปัจจัยด้านกฎหมายและระบบภาษีอากร จัดเป็นกลุ่มองค์ประกอบปัจจัยได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความเหมาะสมของหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้นิติบุคคล 2) ด้านความชัดเจนและเป็นธรรมของกฎหมายภาษีเงินได้ 3) ความเสมอภาคของกฎหมายอากร สอดคล้องกับ Sophaphong (2017); Wajeerat and Sophaphong (2019) ที่พบว่า ประชาชนจะปฏิบัติตามกฎหมายหากพบว่ากฎหมายมีความเป็นธรรมของกฎหมาย และเสมอภาคไม่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ข้อจำกัดในการศึกษา

วิธีการพัฒนาข้อคำถามในแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยฉบับนี้ อาจส่งผลต่อการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ดังนั้นในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์จึงจำเป็นต้องศึกษาความหมายของปัจจัยและองค์ประกอบปัจจัยที่ได้อธิบายไว้ในที่นี้ ซึ่งอาจจะแตกต่างจากการจัดองค์ประกอบของปัจจัยในด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในผลการวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมให้ธุรกิจมีการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลมากขึ้น และการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผลกระทบขององค์ประกอบปัจจัยเหล่านี้ ดังนี้

1. การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเสียภาษีให้กับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม นับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่หน่วยงานภาครัฐและผู้ทำบัญชี ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการการเสียภาษีนิติบุคคลของธุรกิจ จะต้องช่วยให้ผู้เสียภาษีมมีทัศนคติที่ดีต่อการเสียภาษีโดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ หลักการและความจำเป็นในการจัดเก็บภาษี ด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ผู้ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีควรมี มาตรการส่งเสริมการเสียภาษีที่จูงใจหรือก่อให้เกิดความเต็มใจในการปฏิบัติทางภาษีถูกต้องโดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อความสามารถในการสร้างรายได้หรือทำกำไรของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ด้านความรู้ความเข้าใจกฎหมายภาษี ควรมีแนวทางในการทำความเข้าใจกับผู้เสียภาษีเล็งเห็นข้อดีของการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคล ด้วยการศึกษากฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ทางภาษีด้านการบริหารจัดการเก็บภาษี ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่จัดเก็บภาษีให้สามารถให้คำแนะนำหรือช่วยแก้ไขปัญหาทางภาษีแก่ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อเอื้ออำนวยต่อการเสียภาษีถูกต้องแก่ผู้เสียภาษี ด้านกฎหมายและระบบภาษีอากรจะต้องสร้างความเชื่อมั่นในความเป็นธรรมของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย โดยการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลการจัดเก็บและการใช้จ่ายเงินภาษีที่จัดเก็บแก่ผู้เสียภาษีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

2. ประเด็นการวิจัยที่ควรศึกษาต่อไป คือการศึกษาพฤติกรรมการเสียภาษีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีเงินได้นิติบุคคลทั้ง 11 องค์ประกอบที่มีพฤติกรรมดังกล่าว เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์และผลกระทบขององค์ประกอบของปัจจัยที่มีต่อการปฏิบัติทางกฎหมายภาษีอากรอย่างถูกต้องโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สมการโครงสร้างความสัมพันธ์ เพื่อประโยชน์ในการทำทำความเข้าใจปัจจัยเหตุของพฤติกรรมการเสียภาษีและนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับกลยุทธ์การจัดเก็บภาษีและการส่งเสริมการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับผู้ทำบัญชีและผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

REFERENCES

- Department of Business Development. (2019). *Certified Accounting Practice October 2019*. Retrieved from https://www.dbd.go.th/download/article/article_20191203154524.pdf
- Department of Business Development. (2021). *Business Registration Statistics*. Retrieved from https://dbd.go.th/download/document_file/Statistic/2563/H26/H26_202012.pdf
- Fagariba, C. (2016). Perceptions of Causes of SMEs and Traders Tax Evasion: A Case of Accra Metropolis, Ghana. *Journal of Business Economics and Management*, 18(2), 17-39. doi:10.15413/jbem.2016.0106
- Howard, M. (2015). A Review of Exploratory Factor Analysis (EFA) Decisions and Overview of Current Practices: What We Are Doing and How Can We Improve?. *International Journal of Human-Computer Interaction*. 32. doi:10.1080/10447318.2015.1087664.
- Jantrasorn, M., Bunyarat, M., Pholsub, J., Keawlek, P., Jirasirisuwan, P., & Wongthip, S. (2016). *Studying guidelines to promote small and medium-sized enterprises Enter the income tax and VAT system to promote the competitiveness of Thai entrepreneurs*. Bangkok: Fiscal Policy Office.
- Kiri, N. (2016). Factors Affecting Tax Evasion. *International Journal of Economics, Commerce and Management United Kingdom*, 4(2), 804-811.
- Kongsuk, W., Rujithamrongkul, K., & Kumboon, B. (2019). The Analysis of Path Relationship of Factors Influencing The Efficiency of Corporate Income Tax Collection. *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 9(2), 307-321. doi: 10.14456/phdssj.2019.23
- Lairattanakul, R. (2018). *Taxation Problem Study According to The Revenue Department Questionnaires. Independent Research Articles Faculty of Business Administration Ramkhamhaeng University*. Retrieved from http://www.baabstract.ru.ac.th/AbstractPdf/2561-4-1_1564741881.pdf
- Le, H. T. H., Tuyet, V. T. B., Hanh, C. T. B., & Do, Q. H. (2020). Factors Affecting Tax Compliance among Small- and Medium-sized Enterprises: Evidence from Vietnam. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business (JAFEB)*, 7(7), 209-217.
- Lissani, S. (2014). The Factors that Affect The Efficiency of Tax Collection: A Case Study of The Revenue Office in Region 6. *APHEIT International Journal*, 20(2), 79-89.

- Longsakul, V.(2007). *The Analysis of Tax Evasion of People: A Case Study of Revenuebranch Office, Bangrak 3 Area*. (Independent Study of Public Administration). Srinakharinwirot University, Bangkok๑.
- Nikhomborirak, D. (2010). *Reducing Inequality and Creating Economic Opportunity*. Academic seminar of Thailand Development Research Institute, Bangkok๑.
- Palil, M.R., Akir, M.R., Fadillah, W., & Ahmad, B.W. (2013). The Perception of Tax Payers on Tax Knowledge and Tax Education with Level of Tax Compliance: A Study the Influences of Religiosity. *ASEAN Journal of Economics, Management and Accounting* 1(1), 118-129.
- Polwattanakul, E. and Runglertkengkrai, S. (2007). *Causes of not Submission of Tax Payment by Internet : A Case Study of Phuket Province*. *Journal of Management Sciences* 25(1)
- Rangkasiri, J. (2019). Factor Affecting Tax Collection of The Tax Area Revenue in Bangkok. *UMT Journal*, 16(1), 265-273.
- Siriniran, P., Thitinunpong, N., & Senbat, P. (2020). *The report analyzes filing and government revenue projections*. Bangkok๑: The Parliamentary Budget Office.
- Sophaphong, P. (2017). Factors and Prevention Guideline of Tax Evasion of Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand. *VRUResearch and Development Journal*, 12(3), 47-56.
- Tantichuti, P., Ariyalertmetta, B., & Kamchusang, P. (2018). Ethical issue in Tax avoidance: A Critical study. *Journal of Graduate Studies Review*, 14(3), 24-36.
- Tabandeh, R., Jusoh, M., Azlan, M., & Zaidi, S. (2012). Estimating Factors Affecting Tax Evasion in Malaysia: A Neural Network Method Analysis. *PROSIDING PERKEM VII, JILID 2* (2012), 1524-1535.
- The Office of Small and Medium Enterprises Promotion. (2021). *Executive Summary White Paper on MSME 2021*. Bangkok: The Office of Small and Medium Enterprises Promotion.
- Thoprasri, S. and Suthiworasetjitrarn, J. (2018). The efficiency of tax collection administration of Bang Sao Thong Sub-district Municipality in Samutpraka Province. *Pathumthani University Academic Journal*, 10(2), 161-169.
- Wajeerat, S. and Sophaphong, P. (2019). Factors Influencing the Corporate Income Tax Voluntary Compliance of Small and Medium Enterprise Entrepreneurs. *Journal of MCU Nakhondhat*, 6(9), 4346-4363.